

A tőkés gazdaságnak a múlt évszázad második felében elért fejlődése, az ipari termelés viszonylag magas színvonala, a kereskedelmi kapcsolatok kiszélesedése és a piaci határok kitágulása szükségessé tette az ipari jogokkal kapcsolatos kérdések nemzetközi szinten történő szabályozását.

A gazdasági fejlődéssel együttjáró kulturális fejlődés, az egyes műalkotások széles földrajzi területen történő megismerésének igénye ugyancsak szükségessé tette a szerzői jogok biztosítását a legszélesebb nemzetközi szinten.

Ezek az igények hozták létre az ipari tulajdon védelmére alakult Párizsi Uniót 1883-ban és az irodalmi és művészeti művek oltalmára alakult Berni Uniót 1886-ban.

Az uniókra vonatkozó alapegyezmények az aláíró tagországok törvényhozásában meglévő alapokat felhasználva többoldalú nemzetközi magánjogi megállapodást létesítettek a jogos magánérdekek biztosítására. Az alapegyezmények ezenkívül mindkét unió számára egy nemzetközi irodát hoztak létre, amelyek azt a feladatot kapták, hogy gyűjtsék össze a szóbanforgó unióval kapcsolatos jogszabályi anyagot, készítsenek abból tanulmányokat és vegyenek részt az alapegyezmények korszerűsítésében. Az uniós alapegyezmények mindkét irodát a svájci kormány, mint főfelügyeleti hatóság irányítása alá rendelték. A svájci kormány a két jogterület hasonló jellegére és bizonyos gazdasági célszerűsége tekintettel a két irodát 1892-ben egyesítette. Az iroda hivatalos neve: Az ipari tulajdon és a szerzői jog oltalmára alakult *Egyesített Nemzetközi Iroda*, melynek 1961 óta Genf a székhelye.

Az említett uniók az államok közötti szervezett együttműködésnek szinte első határozott alakot öltött szervei voltak. Alakulási koruk igényeinek megfelelően nem voltak illetékesek arra, hogy az egyezmények végrehajtását ellenőrizzék, vagy hogy a tagállamokat más nemzetközi szervek felé képviseljék.

Ennek ellenére azonban az uniók nagy fejlődésen mentek át. Míg 1892-ben a Párizsi Uniónak 17 tagállama, a Berni Uniónak pedig 11 tagállama volt, 1962-re a Párizsi Unió tagállamainak száma 52-re, a Berni Unió tagállamainak száma pedig 46-ra emelkedett. Emellett a Párizsi Unió tagországai az iparjogvédelem egyes részterületeinek szabályozására szűkebb uniókat hoztak létre.

Így 1891-ben a hamis származási helymegjelölések elleni küzdelemre vonatkozó Madridi Megállapodást és a gyári vagy kereskedelmi védjegyek nemzetközi lajstromozására vonatkozó Madridi Megállapodást; 1925-ben az ipari minták nemzetközi létbe helyezésére vonatkozó Hágai Megállapodást; 1957-ben a gyári vagy kereskedelmi védjegyekkel kapcsolatos, áruk és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Megállapodást; továbbá 1958-ban az eredetmegnevezések oltalmára és nemzetközi lajstromozására vonatkozó Lisszaboni Megállapodást. Az egyezmények rendelkezéseinek megfelelően a most felsorolt megállapodásokból adódó teendőket is a Nemzetközi Irodának kellett ellátnia.

Az Iparjogvédelmi uniók

Az elmúlt 70 év alatt az uniók és az Egyesített Irodák szervezete úgyszólván semmit sem változott, jóllehet az államok közötti érintkezésben a fejlődés új megoldású nemzetközi szervezeteket hozott létre.

Elég utalni az első világháború után alakult Nemzetek Szövetségére és a Nemzetközi Munkaügyi Irodára, vagy különösen a második világháború után alakult Egyesült Nemzetek Szervezetére és különleges intézményeire, amelyek független típusú kormányközi szervek, vagyis általános önállósággal és illetékességgel rendelkeznek a szerződésekben megszabott kereteken belül és olyan szervek vannak, amelyek felhatalmazást kaptak, hogy a teljes szervezet nevében és így a tagállamok nevében is eljárjanak.

Napjainkban pedig egyre határozottabban jelennek meg az ún. államfeletti szervezetek, amelyek olyan hatalommal rendelkeznek, amely magában foglalja az egyes tagállamok szuverenitásának egy részét is. E szervezetekkel összehasonlítva különösen szembevetendő a Nemzetközi Iroda múlt század végén kialakult formájának korszerűtlensége.

Önmagában azonban a szervezeti fejlődésben megmutatókozó elmaradás nem adna elég alapot arra, hogy mérőben korszerűtlennek tekintsük az említett uniókat és a Nemzetközi Irodát. Jelentősebb az, hogy az uniók által rendezni kívánt jogterületeken olyan új igények jelentkeztek, amelyeket a hagyományos szervezettel kielégíteni nem lehet. *Ilyenek: az önálló államok számának jelentős növekedése, amely az uniók területi kiterjesztését teszi indokolttá, továbbá, hogy más kormányközi szervezetek egyre inkább érdeklődnek olyan kérdések iránt, amelyek a szellemi tulajdon területéhez tartoznak és nemzetközi szabályozást igényelnek.*

Ha az uniókat és a Nemzetközi Irodát a jelentkező feladatok kielégítésére meglehetősen rövid időn belül nem sikerül átalakítani, tartani kell a szellemi tulajdon területének szétforgácsolódásától és attól, hogy más nemzetközi szervezetek vállalják magukra és oldják meg a szellemi tulajdonnal kapcsolatos feladatokat. Nem kétséges, hogy ez esetben a szellemi tulajdon hathatós védelmének bizonyos zavaraival kell számolni.

II

Az elmondottakból világosan kiderül, hogy a felmerült kérdéseket az uniók és a Nemzetközi Iroda korszerűsítésével kell megoldani. Az erre irányuló igények a legutóbbi néhány évben nagyon érezhetően jelentkeztek és az előkészítő munkálatok eredményeként mind határozottabban kialakulnak a megoldás körvonalai.

E tevékenységben a kezdeményezést és a munka nehezét a Párizsi Unió vállalta magára. A Párizsi Unió Tanácsadó Bizottsága és Állandó Irodája 1960-ban és 1961-ben is foglalkozott az átszervezés kérdéseivel, ez évben pedig Munkabizottságot küldött ki, hogy az átszervezésre vonatkozó elképzeléseket kidolgozza.

A Munkabizottság ez év nyarán összeállított egy tervezetet a Nemzetközi Iroda újjászervezéséről és ehhez

októberi konferenciája

csatolta a Pénzügyi Szabályzat és a Személyzeti Szabályzat tervezetét.

E tervezetek megvitatására 1962 októberében előbb a Madridi Védjegyunió Igazgatói Tanácsa, majd a Párizsi Unió Tanácsadó Bizottságának Állandó Irodája ült össze. Ezt követte október 15—19 között ez utóbbi szervnek a Berni Unió Állandó Bizottságával együttesen tartott ülése. Az ülésen a két szerv részéről 16 uniós tagállam vett részt, köztük két szocialista állam: Magyarország és Csehszlovákia.

Az együttes ülés mélyreható eszmecserét folytatott a napirendjén levő kérdésekről és ennek eredményeként az alábbi következtetésekre jutott:

Szükséges és időszerű a Nemzetközi Iroda átszervezése. Az újjászervezést olyan módon kell lebonyolítani, hogy a tagállamoknak lehetőségük legyen részt venni az egyes uniók általános, szervezeti és pénzügyi politikájának kidolgozásában, megvalósításában és ellenőrzésében. Létre kell hozni az uniók képviselői szerveit, amelyek határozatai alapján végzi tevékenységét a Nemzetközi Irodából kialakuló Nemzetközi Titkárság. Ez utóbbi a megfelelő keretek között a tagállamok képviselőiben kapcsolatokat tarthat fenn és együttműködhet más nemzetközi szervezetekkel.

Az egyes uniók teljes önállóságát a rájuk tartozó kérdésekben maradéktalanul biztosítani kell.

Mindezeket a változásokat azonban csak egy — valamennyi tagország képviselőiből álló — diplomáciai konferencia határozhatja el. Az együttes ülés örömmel vette tudomásul, hogy a svéd kormány kész arra, hogy 1965-re a konferenciát összehívja, melynek feladata a jelenleg létező uniós egyezmények és megállapodások adminisztratív rendelkezéseinek felülvizsgálata és egyetemes Adminisztratív Alapegyezmény létrehozása lesz. Az Adminisztratív Alapegyezmény megfelelő előkészítését az együttes ülés a legsürgősebb feladatának tartotta, ezért elhatározta, hogy már 1963 elejére a munka megindítása céljából szakértői bizottságot hív össze.

A diplomáciai konferencia összehívásáig a Párizsi Unió Tanácsadó Bizottságának Állandó Irodája és a Berni Unió Állandó Bizottsága a közös érdekű kérdésekben mint Unióközi Koordinációs Bizottság együttesen tanácskozik. Ilyen minőségben tisztán tanácsadó jelleggel véleményt ad a svájci kormánynak — mint felügyeleti hatóságnak — a Nemzetközi Iroda adminisztratív, pénzügyi és személyzeti kérdéseiben. A Bizottságon belül biztosítva lesz a többi uniók képviselője is.

Nagy fontosságot tulajdonított az együttes ülés a Nemzetközi Iroda tevékenységi köre kiszélesítésének. Ezen belül kiemelte a különböző uniók területi kiterjesztésének fontosságát, az Egyesült Nemzetek Szervezetével történő jó együttműködés jelentőségét, továbbá az iparilag kevésbé fejlett országok műszaki és jogi segítségének mielőbbi megszervezését.

Ennek keretében szorgalmazta egy szakértői bizottság összehívását, amely tanulmányozza azokat a kérdé-

seket, amelyek az iparjogvédelem területén az iparilag kevésbé fejlett országokban felvetődnek, majd ezt követően egy afrikai szeminárium összehívását.

A Nemzetközi Iroda növekvő feladatainak ellátásához megfelelően képzett személyzet biztosítására is szükség van, ezért az együttes ülés ajánlotta a svájci kormánynak, hogy új pénzügyi és személyzeti szabályzatot adjon ki, amely a Genfben székelő többi kormányközi szervezethez hasonló elveket alkalmaz. Teljes egyetértéssel találkozott az a felfogás, mely szerint az Iroda nemzetközi jellegét azzal is fejleszteni kell, hogy az Iroda személyzetét a legszélesebb földrajzi képviselőlet alapján kibővíti.

Magától értetődik, hogy az Iroda feladatainak kibővítése, valamint a személyzet pénzügyi és szociális körülményeinek méltányos javítása a jelenleginél magasabb pénzügyi fedezetet kíván. Az együttes ülés erre tekintettel ajánlotta, hogy a svájci kormány keresse meg a tagállamok kormányait tagdíjhozjárulásaik emelése céljából.

Nagy jelentőségű az együttes ülés állásfoglalása, mely magáévá tette a tagállamoknak azt a kívánságát, hogy minden időpontban tisztán látható legyen az egyes uniók pénzügyi helyzete. E célból szakértőket küldött ki, akiknek feladata megállapítani, mik az egyes uniók saját kiadásai és milyen a mindegyik unióra eső méltányos rész az Iroda kiadásaiiban.

Az együttes ülés végül személyi kérdésekkel foglalkozott. Köszönetét fejezte ki *Jacques Secretan* professzornak, a Nemzetközi Iroda ez év végén nyugalomba vonuló igazgatójának az uniók érdekében végzett odaadó és eredményes munkájáért. Ugyanakkor azt ajánlotta a svájci kormánynak, hogy igazgatónak *Bodenhause*n professzort, a világszerte ismert holland iparjogvédelmi szakértőt nevezze ki.

A szocialista országok küldöttei tevékenyen részt vettek az együttes ülés munkájában és jelentős mértékben hozzájárultak az ülés eredményességéhez, noha álláspontjukat nem minden kérdésben sikerült érvényre juttatniok.

III.

A Párizsi Unió Tanácsadó Bizottsága Állandó Irodájának és a Berni Unió Állandó Bizottságának októberi együttes ülése jelentős lépés volt a szellemi tulajdon védelmére alakult uniók és a Nemzetközi Iroda újjászervezésének útján. Kitént, hogy a tagállamok felelősséget éreznek az iparjogvédelem kérdéseinek valamennyi tagállam részére kielégítő rendezésében és a szellemi alkotók jogainak mind kielégítőbb biztosításában. Minden remény megvan arra, hogy a szellemi tulajdon védelmének területén oly sok eredményt elért és még több tapasztalattal rendelkező nemzetközi szervezetek végre is tudják hajtani a rohamosan fejlődő korunk követelményeinek megfelelő változtatásokat. Meggyőződésünk, hogy ez nemcsak az uniók saját munkájának teremt kedvezőbb feltételeket, hanem hatásosan elősegíti a szellemi alkotásokat létrehozó emberi tevékenység fejlődését is.

Dr. Pusztai Gyula